

IV JORNADES DE FORMACIÓ DE MUSEUS I COL·LECCIONS MUSEOGRÀFIQUES PERMANENTS

Les IV Jornades de Museus de la Comunitat Valenciana, promogudes per la Direcció General de Cultura i Patrimoni, es van centrar en el lema «Reptes de futur en la gestió dels museus i col·leccions museogràfiques permanents de la Comunitat Valenciana: museus sostenibles», amb la finalitat de promoure la formació i el debat entre els professionals de la gestió i conservació patrimonial al nostre territori. En aquesta edició, amb la voluntat de millorar la gestió i adequar-la als reptes locals i globals, l'eix vertebrador de les jornades va ser la sostenibilitat als museus, en els seus múltiples vessants i lligada al desenvolupament de l'Agenda 2030 i els objectius de desenvolupament sostenible (ODS). La Direcció General de Cultura i Patrimoni va voler col·locar, al centre del debat de la gestió dels museus valencians, la sostenibilitat d'una manera transversal, tot seguint les directrius dels grans òrgans de gestió de museus en l'àmbit mundial, com ara l'ICOM i les agendes de l'ONU i de la UNESCO.

La primera sessió de les jornades es va estructurar en dos blocs, un primer amb dues ponències marc de treball i una taula redona d'experiències des de l'Administració, i un segon amb una taula redona d'experiències als museus valencians. La ponència d'inauguració, feta a càrrec de Carmina Bonmatí, del Vilamuseu de la Vila Joiosa, es va centrar en les accions que duu el Vilamuseu, a fi d'aplicar la sostenibilitat de manera transversal, i que han fet que siga considerat com un dels museus més sostenibles de tot Iberoamèrica. Vilamuseu aplica, des de fa anys, criteris de sostenibilitat ambiental, econòmica, de recursos humans, de gestió de projectes i programes, amb criteris de 0 deixalles, economia circular o les 5R, disseny per a tots, i treballa amb xarxa dins de l'àmbit local i internacional. Un estratègia de treball que segueix l'Agenda 2030 i l'aplicació pràctica dels ODS, i és un referent per a la comunitat de museus. A continuació, Luis Pablo Martínez, inspector de Patrimoni Moble del Servei Territorial de Cultura d'Alacant, va donar unes directrius pràctiques des del marc administratiu lligades a la Llei del patrimoni cultural valencià (LPCV) i al Sistema Valencià de Museus (SVM), per tal d'implementar la gestió més sostenible dels museus valencians, amb l'especificació dels drets i deures que corresponen a les diferents administracions locals, comarcals i conselleria. Martínez va plantejar la necessitat de millorar l'LPCV, per tal d'adaptar-la als reptes actuals fonamentats en la sostenibilitat econòmica, de recursos humans, ambientals, etcètera, atenent, també, la seguretat i protecció enfront dels desastres naturals que patim al nostre territori fruit de l'emergència climàtica.

A la segona part del primer bloc, en format taula redona, s'hi van exposar diverses accions que es duen a terme des de la conselleria per tal d'implementar la sostenibilitat en la gestió dels museus valencians en matèria de plans d'emergència, inventaris i la millora de la gestió en l'atenció als visitants. En primer lloc, Inmaculada Chuliá Blanco, tècnica restauradora de l'IVCR+I i delegada de la Generalitat en la Comissió Nacional de Plans de Seguretat i Evacuació de Museus, va explicar els diferents instruments legislatius en seguretat i protecció dels museus dins de l'àmbit nacional i internacional, així com les principals característiques dels plans de seguretat i evacuació de museus i els plans d'emergència de museus i protecció de les seues col·leccions. Chuliá va destacar la importància que estan tenint aquestes mesures enfront dels desastres causats per causes de l'emergència climàtica, com les gotes fredes o inundacions, i la necessitat d'implementar-les al territori valencià. Pel que fa a la implementació d'accions que fomenten la sostenibilitat de recursos, com en el cas dels inventaris de béns, Mónica

Vázquez, tècnica d'Inventaris i coordinadora del sistema GV-MUSEIA de la Direcció General de Cultura i Patrimoni, va presentar el funcionament del sistema MUSEIA. Finalment, Mari Cruz Cádiz, del SICTED, especialista en processos de qualitat d'atenció al públic, va parlar de la sostenibilitat en la gestió dels visitants mitjançant els sistemes de gestió de qualitat turística. Cádiz va presentar l'assistència que es fa als museus des de l'Institut de Qualitat Turística Espanyola i com s'implanta la norma UNE 302002:2018, de museus i col·leccions museístiques, a la qual estan adscrits alguns dels museus del territori valencià.

El segon bloc de la primera jornada es va dedicar a la presentació de projectes en museus valencians que implementen accions d'educació, gestió i perspectiva de gènere, en línia amb la sostenibilitat de manera transversal i en els ODS 4 i 5. Des de Castelló de la Plana, Ana Messeguer, directora del Museu de la Ciutat de Castelló (MUCC), va explicar els criteris utilitzats des de l'Administració local en el disseny, posada en marxa i gestió de manera transversal i en xarxa del MUCC, format per diversos espais museístics a la ciutat i terme de Castelló de la Plana. En segon lloc, Lorena Luján, directora del Museu de la Ciutat de Benicarló (MUCBE), va exposar els criteris de vertebració social que segueix el MUCBE en la gestió de la seua didàctica com a museu local format per una xarxa d'infraestructures museogràfiques de diverses èpoques i temàtiques. En tercer lloc, Luis Noguerol, de l'empresa Culturama, va presentar la implementació de la mediació cultural en igualtat, diversitat sexual, de gènere i familiar, mitjançant els projectes: Mirades arc iris, al Museu de Belles Arts de València, una proposta de lectura de l'MBAV des de la perspectiva LGTBIQ+; i Desplaçaments sediciosos (art, feminisme i participació), a Las Naves. Finalment, amb la voluntat d'establir xarxes i ampliar la mirada a noves formes de treball sota criteris de sostenibilitat, es va convidar Maria Adzerias, del Museu de la Vida Rural de l'Espluga de Francolí. Adzerias va explicar el funcionament d'aquest museu sota paràmetres de desenvolupament sostenible des de la triple dimensió social, econòmica i mediambiental i la implementació de l'educació cultural per la sostenibilitat amb un projecte educatiu eco cultural.

La jornada va finalitzar amb la presentació del Projecte Reial Fàbrica i territori. Projectes d'innovació educativa del Museu de Ceràmica de l'Alcora, per l'equip tècnic del Museu de la Ceràmica de l'Alcora, i Noel Manzanarés i Daniel Andrés, coordinadors dels projectes educatius. Es tracta d'un projecte d'educació patrimonial comunitària que treballa les arrels i l'evolució de la manufactura ceràmica a l'Alcora i a la comarca de l'Alcalatén, mitjançant una xarxa educativa, formal i informal, lligada a les col·leccions del Museu de Ceràmica de l'Alcora i al projecte de la Reial Fàbrica. El treball en xarxa des del museu amb els equips educatius de les escoles de la comarca, instituts, escoles d'adults, AMPA i altres entitats, els permet posar en marxa l'ODS 4, amb la voluntat de fomentar una educació de qualitat a la comarca.

La segona sessió es va centrar en una visita tècnica al Museu de la Ceràmica de l'Alcora, a la fàbrica La Il·lustre Ceràmica, i a la Reial Fàbrica de Ceràmica del Comte d'Aranda, en procés de restauració. Recorregut per a conèixer els projectes presentats el dia abans, amb la voluntat de crear una xarxa de coneixement i de compartir experiències entre el personal tècnic dels museus valencians.